

TIFLOGINIS KALENDORIUS

2012 METAI

TIFLOLOGINIS KALENDORIUS

2012 METAI
Datos ir žmonės

Keturiasdešimtieji leidimo metai

Lietuvos aklųjų biblioteka
Vilnius, 2011

UDK 006.95

Ti-33

Sudarytojas ir straipsni autorius

Juozas Valentukevi ius

© Juozas Valentukevi ius, 2011

© Lietuvos akl j biblioteka, 2011

© Vš „Sorre“, 2011

ISSN 2029-8455

SAUSIS

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	31
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

- 1 d.** – **Naujieji metai. Lietuvos v liavos diena.**
– Prieš 20 met (1992) LASS respublikin centrin biblioteka tapo valstybine institucija – Lietuvos akl j biblioteka.
- 2 d.** – Sukanka 70 met , kai gim (1942) Kazimieras Kižauskas, ti opedagogas, aktyvus LASS narys Šiauliuose.
- 4 d.** – Brailio rašto diena (minima nuo 2001 m.).
- 6 d.** – Trys karaliai.
- 11 d.** – Sukanka 50 met , kai gim (1962) J rat Vizbarait , daininink , Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepait s“ solinio dainavimo mokytoja. – Skaityk str. p. 21.
- 13 d.** – Laisv s gyn j diena.
- 14 d.** – Sukanka 75 metai, kai gim (1937) Audron Maksimaitien (Staniulyt), ti opedagog , 1969–2002 dirbusi Lietuvos akl j švietimo staigose Kaune ir Vilniuje. – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų sąvadas*, 2002, p. 143–144.
- 18 d.** – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Stas Bri kut , tiflopedagog ekspert , paskelbusi darb akl j ugdymo

klausimais, daugiau kaip 35 metus dirbanti LASUC. –
Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tifoldagogų sąvadas*, 2002,
p. 36–37.

- 28 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Augustinas Kasparavi ius (mir 1992), kompozitorius, muzikantas, meno kolektyv vadovas. – Žr. *Tifologinis kalendorius 2002 m.* (Vilnius, 2001).

VASARIS

Pr	6	13	20	27	
A	7	14	21	28	
T	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	
Pn	3	10	17	24	
Š	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	

- 10 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Birut Baltr nien (Tiškauskait), aktyvi LASS nar , LASS Pasvalio rajono lialo pirminink (1986–2007).
– Sukanka 60 met , kai gim (1952) Aristoldas Kubi- lius, pedagogas, 1975–1992 dirb s Vilniaus akl j ir silpnaregi internatin je mokykloje, 1978 m. k r s ir vadovav s šalyje pagars jusiam moksleivi dramos b - reliui. – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų sąva- das*, 2002, p. 121–122.
- 11 d.** – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Zinaida Rakaus- kien (Saulevi i t), literat , aktyvi LASS Kelm s rajo- no lialo nar .
- 13 d.** – Sukanka 75 metai, kai gim (1937) Stanislava es- nauskien (Šaltyt), ilgamet (1971–2009) Lietuvos akl j bibliotekos Šiauli lialo ved ja, dviej poezijos knygelė autor .
- 14 d.** – Šv. Valentino diena.
- 16 d.** – Lietuvos valstyb s atk rimo diena (1918).

- 17 d.** – Sukanka 75 metai, kai gim (1937) Danut Ra iukai-
tien (Šeškait), ti opedagog , LASS veik ja. – Žr. *Tif-
lologinis kalendorius 2002 m.* (Vilnius, 2001).
- 18 d.** – Sukanka 50 met , kai gim (1962) Liongina Bu elyt
(Bu el), literat , bibliotekinink , 1986–2008 Lietuvos
akl j bibliotekos Ukmerg s lialo ved ja. – Žr. J. Va-
lentukeyi us. *Neregių literatų sąvadas*, 2005, p. 28.
- 20 d.** – Sukanka 90 met , kai gim (1922) Rapolas Grušeckis,
aktyvus LASS narys, ilgametis LASS Ukmerg s rajono
lialo tarybos narys.
- 21 d.** – Užgav n s.
- 29 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Vladas Vytautas
Verbauskas, ilgametis (1961–1992) Kauno ir Vilniaus
akl j ir silpnaregi vidurini mokykl matematikos
mokytojas. – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų
sąvadas*, 2002, p. 263–264.

KOVAS

Pr		5	12	19	26
A		6	13	20	27
T		7	14	21	28
K	1	8	15	22	29
Pn	2	9	16	23	30
Š	3	10	17	24	31
S	4	11	18	25	

- 3 d.** – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Stasys Kalvelis, sportininkas, lengvaatletis masažuotojas.
- 4 d.** – Šv. Kazimieras – Lietuvos glob jas.
- 5 d.** – Sukanka 20 met , kai buvo kurtas Katalikiškasis Prano Daunio fondas (1992). – Skaityk str. p. 24.
- 11 d.** – **Lietuvos Nepriklausomyb s atk rimo diena (1990).**
- 26 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Larisa Kušnerova (Leikina), ti opedagog , ilgamet Suaugusi akl j vidurin s mokyklos Klaip dos skyriaus mokytoja. – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų sąvadas*, 2002, p. 124.

BALANDIS

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

6 d. – Sukanka 70 met , kai gim (1942) Juozapas Stankevius, aktyvus LASS narys, ilgametis LASS Kauno m o n s direktoriaus pavaduotojas.

8–9 d. – Šv. Velykos.

14 d. – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Stasys Kiškis, muzikantas, dainininkas, ilgametis choro „Vilnius“ artistas.

16 d. – Sukanka 50 met , kai gim (1962) Raimonda Sebeckien (Ei ait), tautodailinink , aktyvi LASS nar Taurag je.

17 d. – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Albina Kudžmait , literat , aktyvi LASS nar Klaip doje.

27 d. – Sukanka 75 metai, kai gim (1937) Vladas Okuli - Kazarinas, matematikas, pirmasis neregys programuotojas Lietuvoje. – Žr. *Tiflogininis kalendorius 2002 m.* (Vilnius, 2001).

29 d. – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Danut Bužinskien (Grybauskait), ti opedagog , LASUC dirbanti nuo 1976 met . – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų sąvadas*, 2002, p. 46.

GEGUŽ

Pr		7	14	21	28
A	1	8	15	22	29
T	2	9	16	23	30
K	3	10	17	24	31
Pn	4	11	18	25	
Š	5	12	19	26	
S	6	13	20	27	

1 d. – **Tarptautin darbo diena. Lietuvos stojimo Europos Sąjungoje (2004) diena.**

6 d. – Motinos diena.

– Sukanka 50 metų, kai gimė (1962) Sigita Markevičienė (Butaitė, Kriaučiūnienė), sportininkė, parolimpinė žaidynių prizininkė, Europos ir pasaulio čempionė, rekordininkė. – Skaityk str. p. 26.

7 d. – Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena.

10 d. – Sukanka 110 metų, kai gimė (1902) Meišlovas Kviklys, pedagogas, Kauno aklųjų instituto – pirmosios neregiosios švietimo staigos Lietuvoje – pirmasis ved. jas (mirė 1942). – Žr. *Tifloginis kalendorius 2002 m.* (Vilnius, 2001).

15 d. – Sukanka 85 metai, kai gimė (1927) Boleslovas Jonaitis, pedagogas, pirmasis Suaugusiųjų aklųjų vidurinės mokyklos Šiaulių skyriaus (1971–1988) ved. jas. – Žr. V. V. Tološka. *Lietuvos tiflopedagogų sąvadas*, 2002, p. 92.

- 25 d.** – Sukanka 60 metų, kai gimė (1952) Edvardas Žakaris. Lietuvos Respublikos Seimo narys. LASS centro tarybos narys. – *Skaityk* str. p. 29.
- 29 d.** – Sukanka 75 metai, kai gimė (1937) Zenonas Kavaliauskas, poetas, aktyvus LASS narys Panevėžyje. – Žr. J. Valentukevičius. *Neregijų literatūros sąvadas*, 2005, p. 63.
- 31 d.** – Sukanka 50 metų, kai gimė (1962) Audrė Roviienė (Jurevičiūtė), tėlo pedagogė, Šiaulių Petro Avižonio regioninio centro direktorė nuo 1994 m. – Žr. V. V. Toloka. *Lietuvos tėlo pedagogų sąvadas*, 2002, p. 207.

BIRŽELIS

Pr		4	11	18	25
A		5	12	19	26
T		6	13	20	27
K		7	14	21	28
Pn	1	8	15	22	29
Š	2	9	16	23	30
S	3	10	17	24	

- 1 d.** – Tarptautin vaik gynimo diena.
- 3 d.** – T vo diena.
- 4 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Elena Lilija Keršien (Janulyt), ti opedagog , literat , tautodailinink . – Žr. *Tiflogoginis kalendorius 2002 m.* (Vilnius, 2001).
- 8 d.** – Sukanka 60 met , kai gim (1952) J rat Lapinskienn (Radišauskait), ti opedagog , LASUC dirbanti nuo 1977 met . – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflopedagogų sąvadas*, 2002, p. 132.
- 14 d.** – Gedulo ir vilties diena (1941 m. prasid jo masiniai Lietuvos žmoni tr mimai Sibir).
- 24 d.** – **Rasos. Jonin s.**
- 27 d.** – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Virginija Karalien (Sakaliauskait), gydytoja o olmolog , dirbanti LASUC, aktyvi Lietuvos vaik ir paaugli psichiatr draugijos tarybos nar .

LIEPA

Pr	2	9	16	23	30
A	3	10	17	24	31
T	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
Pn	6	13	20	27	
Š	7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29

- 1 d.** – Sukanka 80 metų, kai gimė (1932) Algirdas Burlys, aktyvus LASS narys, LASS Plungės rajono organizacijos pirmininkas (1993–2007).
– Sukanka 75 metai, kai gimė (1937) Irena Žurumskienė (Druskytė), pedagogė, literatė. – Žr. J. Valentukevičius. *Neregių literatų sąvadas*, 2005, p. 24.
- 6 d.** – **Lietuvos Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena.**
– Sukanka 20 metų, kai LASS priimta Pasaulio aklijos Jungtys (1992). PAS steigta (1984).
- 7 d.** – Sukanka 50 metų, kai gimė (1962) Vytautas Gendvilas, Vš „Brailio spauda“ direktorius, žurnalo „Mūsų žodis“ vyriausiasis redaktorius. – Skaityk str. p. 32.
- 9 d.** – Sukanka 50 metų, kai gimė (1962) Pranas Pliuška, LASS Molėtų rajono lietuvių liaudies meno mylėtojas. – Skaityk str. p. 34.
- 15 d.** – Žalgirio mūšio diena (1410).
- 17 d.** – Sukanka 70 metų, kai gimė (1942) Stas Puriuškytė, aktyvi LASS narė, meno ir rankdarbių puoselėtoja.

26 d. – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Ona Milda Vogu-
lien (Vilkait), pedagog , ilgamet Vilniaus akl j ir
silpnaregi internatin s mokyklos darbuotoja.

RUGPJ TIS

Pr		6	13	20	27
A		7	14	21	28
T	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	30
Pn	3	10	17	24	31
Š	4	11	18	25	
S	5	12	19	26	

15 d. – Žolin (Šv . Mergel s Marijos mimo dang diena).

23 d. – Juodojo kaspino ir Baltijos kelio diena.

25 d. – Sukanka 85 metai, kai gim (1927) Vanda Boreikien (Daunoravi i t), pedagog , buvusi Kauno silpnaregi mokyklos direktor . – Žr. V. V. Tolo ka. *Lietuvos tiflo-pedagogų sąvadas*, 2002, p. 34–35.

26 d. – Sukanka 90 met , kai gim (1922) Kazys Sankauskas, aktyvus LASS narys Panev žyje, muzikantas, meno myl tojas.

28 d. – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Albinas Plauska, poetas, aktyvus LASS narys Alytaus rajone. – Žr. J. Valentukevi ius. *Neregių literatų sąvadas*, 2005, p. 100–101.

RUGS JIS

Pr	3	10	17	24	
A	4	11	18	25	
T	5	12	19	26	
K	6	13	20	27	
Pn	7	14	21	28	
Š	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30

- 1 d.** – Mokslo ir žini diena.
– Prieš 20 met (1992) Lietuvos Respublikos kult ros ir švietimo ministerijos sprendimu Vilniuje steigtas LASS kompiuterin s technikos taikymo skyrius prie Lietuvos akl j ir silpnaregi ūgdymo centro. – Skaityk str. p. 36.
- 8 d.** – Šilin (Šv . Mergel s Marijos gimimo diena).
- 15 d.** – Sukanka 70 met , kai gim (1942) Rimantas Milašauskas, aktyvus LASS narys, muzikantas, meno myl - tojas.
- 22 d.** – Balt vienyb s diena (1236 m. vyko Saul s m šis).
- 30 d.** – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Ana Kugaro (Ba-roško), pedagog , aktyvi LASS Šven ioni rajono lialo nar .

SPALIS

Pr	1	8	15	22	29
A	2	9	16	23	30
T	3	10	17	24	31
K	4	11	18	25	
Pn	5	12	19	26	
Š	6	13	20	27	
S	7	14	21	28	

- 1 d.** – Tarptautin pagyvenusi žmonė diena.
- 2 d.** – Sukanka 85 metai, kai gim (1927) Kazimieras Banys, agrarinė moksl daktaras, Lietuvos laisv s kov dalyvis, kraštotyriminkas, Rusn s etnogra n s sodybos-muziejaus steig jas. – Žr. *Tiflogoginis kalendorius 2007 m.* (Vilnius, 2006).
- Sukanka 70 met , kai gim (1942) Henrikas Komars, ilgametis choro „Vilnius“ artistas.
- Sukanka 50 met , kai (1962) buvo priimtas sprendimas prad ti leisti garsines knygas Lietuvos neregiam.
- Skaityk str. p. 39.
- Sukanka 60 met , kai gim (1952) Danut Zapolskien (Vinskait), nuo 2001 m. LASS mon s Kaune UAB „Regplasta“ direktor .
- 5 d.** – Tarptautin mokytoj diena.
- 6 d.** – Sukanka 70 met , kai gim (1942) Vanda Ona Buzien (Niaurait), ilgamet (1987–2002) LASS Trak rajono ir Elektr n miesto lialo pirminink .

- 10 d.** – Sukanka 75 metai, kai gimė (1937) Janina Raginienė (Kazakevičiūtė), literatė, buvusi ilgametė LASS Prienų rajono Tarybos pirmininkė. – Žr. J. Valentukevičius. *Neregių literatų sąvadas*, 2005, p. 111.
- 11 d.** – Pasaulinė regėjimo diena. Minima antrąjį spalio ketvirtadienį nuo 1998 m.
- 15 d.** – Tarptautinė baltosios lazdelės diena (Aklųjų diena). Lietuvoje švenčiama nuo 1993 m.
- 25 d.** – Lietuvos Respublikos Konstitucijos diena.
– 1991 m. Lietuvos aktyvūs ir silpnaregių sąjunga priimta pilnateise nare Europos aktyviųjų sąjungų.

LAPKRITIS

Pr	5	12	19	26	
A	6	13	20	27	
T	7	14	21	28	
K	1	8	15	22	29
Pn	2	9	16	23	30
Š	3	10	17	24	
S	4	11	18	25	

1 d. – Vis švent j diena.

2 d. – V lin s – mirusi j atminimo diena.

8 d. – Sukanka 60 met , kai gim (1952) Leokadija Jakonyt , aktyvi LASS nar Vilniuje, saviveiklinink , žurnalo „M s žodis“ darbuotoja.

12 d. – Sukanka 80 met , kai gim (1932) Genovait Gir yt , aktyvi organizacijos nar , buvusi LASS Zaras rajono lialo pirminink .

16–17 d. – Sukanka 40 met , kai (1972) Lietuvos akl j draugija suorganizavo pirm j respublikin mokslin konferencij „Akl j socialin s ir darbo problemos Lietuvoje“. Pranešim pagrindu buvo išleista knyga. – Žr. *Aklųjų socialinės ir darbo problemos Lietuvoje*, 1976, 298 p.

23 d. – Lietuvos kariuomen s diena.

24 d. – Prieš 75 m. (1937) vyko pirmasis B. Grincevi i t s koncertas per Kauno radij . Nuo šio pasirodymo tiesioginiame eteryje prasid jo jos, kaip daininink s, kelias.

GRUODIS

Pr		3	10	17	24	31
A		4	11	18	25	
T		5	12	19	26	
K		6	13	20	27	
Pn		7	14	21	28	
Š	1	8	15	22	29	
S	2	9	16	23	30	

3 d. – Pasaulinė galios diena.

10 d. – Tarptautinė žmogaus teisių diena.

12 d. – Sukanka 80 metų, kai gimė (1932) Birutė Janušonytė, aktyvi LASS narė, prisiminimų knygos apie tremtį „Jaunystė prie Angaros“ autorė.

– Sukanka 60 metų, kai gimė (1952) Antanas Žadeikis, pedagogas, mokymo priemonių kūrėjas, 2004 m. išleistas knygos „Paslaptis akademijos bandymai. domiojizika“.

24 d. – Kalėdos.

24 d. – Sukanka 85 metai, kai gimė (1927) Benedikta Skablauskaitė, aktyvi LASS Joniškio rajono liaudies.

25–26 d. – Šv. Kalėdos.

31 d. – Sukanka 60 metų, kai gimė (1952) Bronius Aidukas, tiopedagogas, masažuotojas, aktyvus LASS narys.

MINUTINOS SUKAKTYS

Sukanka 85 metai, kai Pranas Daunys Brailio raštą pritaikė lietuvių kalbai (1927). Met pabaigoje lietuvišką Brailio abėcėlę aprobavo Lietuvos Respublikos švietimo ministerija. Nuo 2000-ųjų Lietuvoje naudojama reformuota (pakeistos 5 raidės) Brailio abėcėlė.

Sukanka 80 metų, kai (1932) labdaros organizacija Lietuvos akliesiems globoti draugija išleido neperiodinį iliustruotą pažintinį žurnalą „Aklųjų dalia“, skirtą plačiajai visuomenei.

Prieš 60 metų, 1952 m. liepos mėnesį, Taline vyko pirmasis Pabaltijo respublikų (Lietuvos, Latvijos ir Estijos) aklųjų draugijų šachmatų komandų turnyras.

Sukanka 50 metų, kai (1962) pasirodė Kristijono Donelaičio „Metai“ Brailio raštu. domus faktas: knyga buvo išleista neregio Adolfo Milaševičiaus lėšomis. Šis žmogus prieš mirtį savo santaupas paskyrė Lietuvos aklųjų draugijai ir pageidavo, kad už juos būtų leidžiamos knygos akliesiems.

Prieš 50 metų (1962) Švėičkšnos miestelyje (Šilutės r.) atsirado pirmoji Lietuvoje neregio vardu pavadinta gatvė – Luji Brailio gatvė.

Sukanka 40 metų, kai (1972) pasirodė pirmasis „Tiologinis kalendorius“, jo sumanytojas ir ilgametis sudarytojas bei autorius dr. V. V. Tološka.

STRAIPSNIAI

J RAT VIZBARAIT

Gim 1962 m. sausio 11 d. Paliepio kaime, Rokiškio rajone. 1970 m. atvyko mokytis Kauno akl j internatin mokykl , o nuo 1975- j rudens mokslus t s Vilniaus A. Jonyno akl j ir silpnaregi vidurin je mokykloje. Kartu lank B. Dvariono vaik muzikos mokykl . 1980 m. stojo Vilniaus J. Tallat-Kelpšos aukštesni j muzikos mokykl (dabar – Vilniaus J. Tallat-Kelpšos konservatorija), pasirinko chorinio dirigavimo specialyb .

1981 m. prad jo dainuoti Lietuvos akl j draugijos kameriniame chore (dabar – valstybinis choras „Vilnius“). Dainininkei šis darbas buvo mielas širdžiai, tad siklausyti vadov pas tabas ir vykdyti visus j reikalavimus bei pateisinti l kes ius nebuvo sunku. Per koncertus jai patik davo atlikti solo partijas. Tuometinis muzikinio kolektyvo vadovas Juozapas Kairys, matydamas J rat s gabumus, vis skatino mergin tobul ti ir toliau mokytis dainavimo paslap i . Po keleri met dvejoni mergina ryžosi toliau studijuoti. Š kart pasirinko solinio dainavimo specialyb . Dainavimo mokytoja – Jolanta Ambraziejien .

„Rimtai ruošiausi dainuoti „Vilniaus“ chore. Su juo siejau savo ateit . Tod l dainavimo specialyb man labai tiko. Grup je buvau vyriausia. Studij draugams bei d stytojams imponavo, kad aš ne tik mokausi, bet dar ir dainuoju garsiam chore. Tai glost savi-meil . Dainuoti teko labai daug, nes nebuvo atleista nuo koncertin s veiklos. Dainavau ne tik „Vilniaus“ chore, bet ir mokyklos koncertuose“, – taip viename interviu pasakojo J rat Vizbarait .

1991-ieji J rat s gyvenime buvo lemtingi, atneš daug po-
ky i ir permain daininink s karjeroje.

Lietuvos akl j ir silpnaregi s jungos vadovai, min dami
garsios daininink s, nusipelniusios artist s Beatri s Grincevi-
i t s 80- sias gimimo metines, sureng pirm j Respublikin
B. Grincevi i t s kamerinio dainavimo konkurs . Jame daly-
vavo ir J rat . Solistei sek si puikiai, ji tapo šio konkurso laure-
ate, peln pirm j viet . Garsi Lietuvos daininink ir pedagog ,
konkurso komisijos nar Giedr Kaukait , per konkurs paste-
b jusi jaunosios daininink s ypatingus gabumus, paskatino J -
rat studijuoti Lietuvos muzikos akademijoje (dabar – Lietuvos
muzikos ir teatro akademija). Nuoširdžiai pasisi l pad ti pa-
siruošti stojamiesiems egzaminams. 1991 m. rugs jo 1 d. J ra-
t – jau Akademijos student , G. Kaukait s solinio dainavimo
klas s mokin . Prad jusi studijuoti nutrauk choro daininink s
karjer . Baigusi bakalauro studijas, baig ir magistrant r , gi-
jo koncert daininink s ir pedagog s specialyb . Nuo 1996 m.
daininink prad jo pedagogin veinkl , iki šiol dirba Vilniaus
chorinio dainavimo mokyklos „Liepait s“ solinio dainavimo
mokytoja.

Koncertin J rat s veikla labai aktyvi: ji koncertavo su Lie-
tuvos kameriniu orkestru, Vilniaus miesto savivaldyb s Šv.
Kristoforo kameriniu orkestru, Lietuvos radijo ir televizijos
lengvosios muzikos orkestru. Su pianiste Renata Krikš i nai-
te rengia koncertinius re italius. Koncertuodama su „Liepai-
t mis“ atlieka beveik visas solo partijas. Niekada neatsisako
dalyvauti Lietuvos muzik r mimo fondo organizuojamuose
koncertuose. Sodrūs daininink s sopranas skamb jo ne tik di-
džiosiose Lietuvos, bet ir Vokietijos, Olandijos, Ispanijos, Len-
kijos bei kit šali koncert sal se. Ji atlieka ne tik Lietuvos
kompozitori , bet ir pasaulio klasik V. A. Mocarto, I. S. Ba-

cho, G. F. Hendelio, B. Pergolezi, A. Vivaldi, G. Rosini ir kit
k rinius.

J rat Vizbarait bendradarbiauja ir su Lietuvos radiju, ku-
rio fonduose yra dešimtys jos dainuot vokalini k rini . Yra
išleidusi solin kompaktin plokštel .

Visai neseniai, spalio m nes , dalyvavo F. Šopeno festivalyje
Lenkijoje, kuriame taip pat s kmingai pasirod . Daininink s
atliekami k riniai skamb jo Varšuvos mažojoje ir didžiojoje
F. Šopeno koncert sal se, jai plojo gausi Varšuvos lharmoni-
jos auditorija.

KATALIKIŠKASIS PRANO DAUNIO FONDAS

Lietuvai atk rus nepriklausomyb , grup aktyvi LASS nari bei neregi bi iuli suman amžinti ir pagerbti Lietuvos akl j organizuotos veiklos pradininko Prano Daunio atminim . 1992 m. kovo 5 d. Vilniuje kurtas Prano Daunio fondas akliams remti, patvirtinti Fondo statai, išrinkta taryba, revizijos komisija. Fondui jau dvidešimtus metus vadovauja Panev žio katedros klebonas (dabar – Upyt s klebonas) monsinjoras Juozapas Antanavi ius. 1993 m. rugpj io 20 d. vyko antrasis Fondo suvažiavimas, pasirinkta katalikiška veiklos kryptis, patikslinti statai ir pavadinimas – Katalikiškasis Prano Daunio fondas (KPDF). 1994 met pradžioje Fondas priimtas Pasaulin katalikišk organizacij , dirban i akl j labui, federacij (FIDACA).

Prano Daunio fondas savo veikl pl toja keliomis kryptimis, svarbiausios j : religin , kult rin , labdaringa veikla ir, be abejo, veikla Prano Daunio atminimui amžinti. Fondas kasmet rengia akl j maldos dienas, tai masiškausias neregi renginys Lietuvoje ir vizitin Fondo veiklos kortel . Pirmoji akl j maldos diena vyko 1993 m. Šiluvoje. Renginio dalyviai buvo patenkinti suteikta galimybe pab ti drauge, susikaupti bendroje maldoje. D kojo už nuošird susitikim su vietos bendruomene ir organizatori praš , kad tokie susitikimai b t rengiami kiekvienais metais. Tapusi gražia tradicija, ji pabuvojo daugelyje Lietuvos region , miest ir miesteli , o 2009 m. birželio 12 d. persik l Lenkij , etnines lietuvi žemes Punske. Fondas pagal išgales leidžia religin literat r regin i j ir Brailio raštu, taip pat garso rašus. Didel pasisekim tur jo maldaknyg didesniu šri u silpnaregiams „Viešpatie, aš regiu“.

išleista 2006 m. 3 000 egzempliori tiražu. Visas tiražas buvo išplatintas labai greitai, maldaknygi pritr ko. 2011 m. Fondo prezidentas mons. J. Antanavičius savo lėšomis išleido papildomą tiražą. Per dvidešimt veiklos metų daugiau kaip keturiasdešimčiai regėjimo negali turinti žmoniai buvo skirta nansin parama. Keliems literatams padėta išleisti įvairios ryšos knygas. Pagal galimybes vairių religinių švenčių progomis skiriama parama sunkiai gyvenantiems vienišiesiems neregiamams.

1996 m. buvo surinktas rašytinis P. Daunio palikimas: knygos, straipsniai, vertimai, eilėraščiai, laiškai, ir išleisti socialiniai mokslų daktaro V. V. Tolo sudaryti Prano Daunio „Raštai“. 2000 m., minint šimtas gimimo metines, išleista prisiminimų knyga „Skleidis šviesos tamsoje“. Gimtajame Panevėžio kaime, Utenos rajone, pastatytas medinis atminimo koplytstulpis. atidengimo šventė buvo susirinkę apie tūkstantį žmonių, dalyvavo valdžios atstovai, didžiavir pagerb Lietuvos kariuomenės pulkai, aidą jo patrank salvas.

2010-aisiais grupė kauniečių nusprendė, kad P. Dauniui reikėtų pastatyti paminklą. Jis turėtų iškilti toje vietoje, kur prasidėjo Lietuvos aklųjų švietimas ir organizuota veikla, – prie Kauno aklųjų instituto. Dabar čia veikia Kauno apskrities Prano Daunio aklųjų ir silpnaregių ugdymo centras. Fondo tarybos sprendimu banke yra atidaryta specialioji sąskaita lėšoms kaupti.

SIGITA MARKEVI IEN

Sigita Markevi ien (Butait , Kriau i nien) gim 1962 m. geguž s 6 d. Upyt je, Panev žio rajone. Mok si Upyt s aštuonmet je ir Naujamies io vidurin je mokyklose. Baig Panev žio prekybos mokykl . Dirbo Upyt s parduotuv je ved ja. 1985 m. geguž s 13 d. vyko skaudi automobilio avarija, Sigita buvo sužalota ir neteko reg jimo. Atgavusi j gas, ruden atvyko Akl - j reabilitacijos profesin technikos mokykl Kretkampyje (Šaki r.). Po mokymo kurs sik r Panev žyje ir sidarbino LASS Panev žio mon je (buvusi UAB „Regovitus“). mon je dirbo iki 1994 met pabaigos. Apsipratusi su gyvenimo realybe, prad jo aktyviai sportuoti ir dalyvauti menin s saviraiškos kolektyvuose.

S. Markevi ien – viena žymiausi neregii sportininki m s šalyje. Apie sportin karjer , pergales ir rekordus b t galima parašyti didel straipsn , net apybraiž . Bet šiame leidinyje to padaryti ne manoma, tad apžvelgsime tik epizodiškai.

Paraginta likimo draug , 1987 m. pirm kart dalyvavo neregii b gik krose, vykusiam Kretkampio gyvenviet je. Sporto vadovai j iškart pasteb jo, pakviet rim iau treniruotis ir sportuoti, sak , kad taip yra lengviau užmiršti negali . Šie raginimai buvo lemtingi, pad jo Sigitai apsispr sti. Nuo 1987 m. prad jusi aktyviai sportuoti, su didžiuoju sportu nesiskiria iki šiol, jis tapo neatskiriama gyvenimo dalimi. S. Markevi ien – daugkartin Lietuvos akl j moter lengvosios atletikos em pion ir rekordinink . Su pagarba ir d kingumu prisimena pirmuosius trenerius: Jon Burakov , Gintari Audick , Virginij Pakeltien bei ilgamet ir dabartin trener Sergej Sokolov .

Pirmieji startai Lietuvos rinktin s sud tyje buvo s kmingi. 1988 m. vykusiam Taryb S jungos empionate Ukrainoje,

Vorošilovgrado mieste (dabar – Luganskas), Sigita tapo vidutini nuotoli – 800, 1 500, 3 000 metr – prizininke, iškovojo du sidabro ir vien bronzos medalius. Po met sek si dar geriau, analogiškuose Taryb S jungos uždar j patalp (žiemos) ir vasaros lengvosios atletikos empionatuose tapo empione – iškovojo 200 ir 400 metr rungtyse aukso, o 800 ir 1 500 metr b gimuose sidabro medalius. Nuo t met prasid jo gan tina i ilgas ir s kmingas lengvaatlet s pergali kelias tarptautiniu mastu. 1990 m. Vokietijoje, Marburgo mieste vykusiame tarptautiniame lengvosios atletikos empionate tapo 800 metr b gimo nugal toja. S km lyd jo ir kituose tarptautiniame lengvosios atletikos empionatuose.

1991 m. kuriama Lietuvos akl j sporto federacija, netrukus ši organizacija tapo tarptautini organizacij nare. Sportininkams, turintiems regos negali , atsiv r puikios galimybs dalyvauti Europos ir pasaulio empionatuose bei parolimpin se žaidyn se. S. Markevi ien yra viena aktyviausi tarptautini varžyb dalyvi , taip pat ir tituluo iausia Lietuvos sportinink . Ji septynis kartus tapo Europos lengvosios atletikos varžyb vidutini nuotoli b gimo empione – 800, 1 500 ir 3 000 metr distancijose – tai vyko 1993, 1995, 1997 metais. 1994 m. 800 metr rungtyje ji tapo pasaulio empione.

S. Markevi ien vienintel nereg sportinink , dalyvavusi net 5 parolimpin se žaidyn se. Toki laim jim gali pavyd ti ir sveikieji sportininkai.

S kmingi startai buvo jos pirmosiose parolimpin se žaidyn se Barselonoje (1992): iškovoti 3 sidabro medaliai – 800, 1 500 ir 3 000 metr distancijose, bei bronzos medalis 400 metr b gimo takelyje. 1996-aisiais Atlantos (JAV) parolimpin se žaidyn se 1 500 metr b gimo distancijoje pasiektas pasaulio rekordas – 5 min. 0,87 sek. 2000-aisiais Sidn jaus (Australija)

parolimpin se žaidyn se ji dar kart gerina šios rungties rezult - 4 min. 58,07 sek., taip pat pasiekia ir 5 000 metr b gimo pasaulio rekord - 20 min. 5 sek. Pastarasis rekordas iki šiol nepagerintas.

S. Markevi ien nevengia visuomeninio darbo. Nuo 2000 m. yra Lietuvos akl j sporto federacijos vykdomojo komiteto nar . Panev žio sporto klubo „Šviesa“ nar nuo 1993 met . Dešimt met (1999–2009) buvo aktyvi LASS Panev žio dramos teatro „Arka“ nar . Gars jo kaip gera poezijos skaitov . Viena ir su kolektyvu pasirodydavo koncertuose ir apži rose.

Už sportinius laim jimus, už šalies garsinim daug kart apdovanota pad kos raštais, diplomais ir medaliais. 1996 m. Lietuvos Respublikos Prezidentas aukštai vertino nuopelnus Lietuvai ir apdovanojo Didžiojo Lietuvos kunigaikš io Gedimino 3-iojo laipsnio ordinu. Lietuvos Respublikos k no kult ros ir sporto departamentas 1992 ir 1996 metais apdovanojo medaliais „Už aukštus sporto pasiekimus“. 2007 m. Lietuvos Tautinis olimpinis komitetas S. Markevi ien apdovanojo Kilnaus sportinio elgesio garb s diplomu.

EDVARDAS ŽAKARIS

Šis žmogus – pirmasis ir kol kas vienintelis neregys parlamentararas Lietuvoje, LR Seimo narys nuo 2004 met .

Gim 1952 m. geguž s 25 d. Pag giuose (Šilut s r.). 1971 m. baig Kelm s 1- j vidurin mokykl . Kur laik dirbo šioje mokykloje pedagogin darb . Siekdamas mokslo žini , studijavo Lietuvos žem s kio akademijoje, Ekonomikos ir vadybos fakultete. 1985 m. studijas s kmingai baig ir gijo žem s kio gamybos ekonomisto organizatoriaus specialyb . Studijuoti nebuvo lengva, d l vis blog jan io reg jimo ir nuolatinio gydymosi negal jo studijuoti stacionare, tad mok si neakivaizdiniame skyriuje. Reg jimas silpti prad jo dar mokantis vidurini je mokykloje. „Nei iš šio, nei iš to per vien pamok staiga aptemo kairioji akis“, – viename interviu prisimin b simasis parlamentararas. Baigiant vidurin , ji visiškai užtemo. Prad jo prast ti ir kitos reg jimas. Medikai kuo manydami steng si pad ti, gelb ti likusi ak , bet daugkartiniai m ginimai norimo rezultato nedav . Ilgainiui užgeso ir antroji akis.

Lietuvos akl j ir silpnaregi s jung E. Žakaris stojo 1984 m. geguž s m nes . O po pus s met jau išrenkamas šios organizacijos Kelm s rajono valdybos pirmininku. Nuoširdžiai ir s žiningai darbavosi neregii labui, jam r p jo ne tik valdiški reikalai, bet ir organizacijos nari buitit, menin s saviraiškos galimyb s, sporto reikalai. Nor damas geriau pažinti neregii gyvenim ir kelti savišviet , nusprend dar kart studijuoti ir 1988-aisiais baig antr j aukšt j mokykl – Šiauli pedagogin institut (dabar – Šiauli universitetas) – tapo diplomotu ti opedagogu. LASS organizacijos vadovai, pasteb j jo darbštum ir energingum , 1989 m. balandžio m nes paskyr j LASS Šiauli gamybinio mokymo kombinato (dabar –

Vš „Aksida“) direktoriaus pavaduotoju kadr ir akl j reabilitacijos reikalams. O 1992-aisiais buvo paskirtas šios mon s direktoriumi. 2004 metais tap s Lietuvos Respublikos Seimo nariu, ši vadovo pareig atsisak .

E. Žakaris žinomas žmogus šalyje. Aktyvi politin bei visuomenin veikl prad jo prieš ger ketvirt amžiaus. 1987–1990 m. buvo Kelm s rajono liaudies deputat tarybos deputatu. Persik l s gyventi Šiaulius, taip pat aktyviai sisuko miesto gyvenim ir visuomenin veikl : 1990–1995 m. – Šiauli mies- to liaudies deputat tarybos deputatas, nuo 1999- j – Lietu- vos socialdemokrat partijos narys, renkamas miesto skyriaus valdyb , daug met buvo LSDP Šiauli miesto skyriaus pirmi- ninko pavaduotojas, o nuo 2010 m. – skyriaus pirmininkas. Visas Edvardo Žakario veiklas sud tinga išvardyti, nes j gan - tinai daug. Pamin sim tik kelet svarbiausi : 2000–2004 m. – Šiauli miesto savivaldyb s tarybos narys, trejet met miesto savivaldyb s valdybos narys, 2003–2004 m. – Kolegijos narys ir Kult ros, švietimo, sporto komiteto pirmininkas. E. Žakaris Šiauli miesto tarybos narius buvo išrinktas ir v liu, bet d l parlamentinio darbo atsisak tarybos nario mandato. Aktyviai dalyvavo ir tebedalyvauja miesto renginiuose, dažnai vairio- mis progomis susitinka su miesto gyventojais. Geranoriškai padeda spr sti iškilusias problemas. Yra m gstamas ir populia- rus politikas. vairiose apklausose ne kart tapo populiariausiu Šiauli miesto politiku ir met žmogumi.

Pirm kart LR Seim E. Žakaris kandidatavo 2000 m. rinkimuose, tada nepasisek . Antras m ginimas, 2004- j rinkimuose, buvo s kmingas, pirm kart Lietuvos istorijoje Seimo nariu tapo neregys. Džiugu, kad 2008 m. buvo išrinktas dar vienai kadencijai. Parlamentaras yra aktyvus Seimo narys, dirba Seimo Švietimo, mokslo ir kult ros komitete. Dabarti-

n LR Seimo pirminink Irena Degutien dažnai mini E. Žakar kaip vien aktyviausi ir darbšiausi Seimo nari, kuris be priežasties nepraleidžia plenarini Seimo posėdži ir teikia daugiausia siūlymų bei nutarimų projektus. Seimo narys dažnai susitinka su rinkėjais, žino jų problemas, vargus ir džiaugsmus.

Nors E. Žakaris labai užimtas žmogus, bet yra aktyvus LASS narys. Daug metų renkamas delegatu organizacijos suvažiavimams. LASS centro tarybos narys nuo 1989 metų. Aktyviai dalyvauja Gamybos ir ūkio komisijos darbe. Neabejingas LASS moni gamybinei veiklai. Yra vienas aktyviausi Lietuvos socialinių moni asociacijos tarybos narys. Apie šį pilietišką žmogų daug rašo spauda, rodo televizijos laidos, kalba vaizdo radijo stotys.

VYTAUTAS GENDVILAS

Gim 1962 m. liepos 7 d. Naujojoje Akmenyje. 1970 m. atvyko mokytis Kauno aklųjų internatinį mokyklą, o nuo 1975-ųjų rugsėjo pirmosios mokslus tęsė tik pastatytoje Vilniaus A. Jonyno aklųjų ir silpnaregių vidurinėje mokykloje. Buvo ne tik pažangus moksleivis, bet ir aktyviai dalyvavo užklasinėje mokyklos veikloje, ypač moksleivių dramose bei relyje, kuris tuo metu šalies moksleivių menininkų rybos apžiūrą skynė laurus. Dramos vadovo mokytojo Aristoldo Kubiliaus režisuoti spektakliai buvo labai populiarūs, Vytautas atlikdavo pagrindinius vaidmenis. Aktyviam jaunuoliui laiko užteko ne tik kūrybinei veiklai, bet ir sportui. LASS vadovai moksleivių buvo pakvietę Lietuvos aklųjų ir silpnaregių plaukimo rinktinę.

Baigęs vidurinę mokyklą, 1983–1988 studijavo ir su kmingai baigė Vilniaus valstybinio universiteto Pramonės ekonomikos fakultetą. Tapo diplomuotu ekonomistu.

Darbininkų veiklą pradėjo dar studijuodamas universitete. 1988 m. sausio 3 d. sudarė LASS leidyklą „Versmė“ korektoriumi. LASS vadovai, pastebėję energingą jauną organizacijos narį, 1989-ųjų vasarą jį paskyrė LASS Vilniaus tarprajoninio kultūros namų direktoriumi. Vytautui teko koordinuoti Vilniaus ir Alytaus regiono aklųjų ir silpnaregių menininkų saviraiškos, užimtumo, kitą kūrybinį ir idėjų gyvendinimo reikalus, rūpintis koncertine veikla, organizuoti meno kolektyvų apžiūras ir konkursus.

Nuo 1992 m. lapkričio V. Gendvilas pradeda dirbti LASS mėnesinio žurnalo „Mūsų žodis“ redakcijoje skyriaus redaktoriumi. 1996 m. birželio 1 d. paskiriamas šio žurnalo vyriausiuoju redaktoriumi. Šiuo metu jis yra Vš „Brailio spauda“

direktorius ir žurnalo „Mūsų žodis“ vyriausiasis redaktorius. Žurnalui rašo apžvalginius ir informacinius straipsnius.

V. Gendvilas Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungoje 1979 metais. Jau studijų metais pradėjo aktyviai dalyvauti LASS veikloje. Ne kartą yra rinktas delegatu organizacijos suvažiavimus. Yra buvęs vairių komisijų ir darbo grupių narys. Nuo 1996 m. rengia ir vykdo vairius su Brailio rašto sklaida ir populiarinimu susijusius projektus. Rūpinasi organizacijos leidybinės veiklos klausimais.

V. Gendvilas – aktyvus skaitytojas Brailio raštu ir nenuvargstantis šio rašto propaguotojas. Nuo 2007 m. Brailio raštą jis propaguoja ir populiarina kasmetinėje Vilniaus knyg mugėje. Su dailininkais Siguta Chlebinskaitė ir ryšine studija „Tu gali sukurti knygą“ Brailio raštą pristato vairių mokyklų auklėtiniams, lankosi vaikų globos namuose, sanatorijose.

Prieš keliolika metų V. Gendvilas susidomėjo fotografija. Šis su darbine veikla susijęs pomėgis tapo svarbiu ir prasmingu darbu. V. Gendvilo nuotraukos publikuojamos „Mūsų žodyje“, kituose apie šalies aklųjų ir silpnaregių gyvenimą ir veiklą rašančiuose leidiniuose. Švietimo ir mokslo ministerijos 2004 metais surengtame fotografijų konkurse „Mokykla mano akimis“ profesionali fotografų grupė V. Gendvilas pripažintas nugalėtoju.

PRANAS PLIUŠKA

Gim 1962 m. liepos 9 d. Zamokli kaime (Molėtai r.). 1969–1980 mokėsi Molėtai vidurinėje mokykloje, buvo aktyvus ir visuomeniškas. Daug sportavo, lankė sporto mokyklą, atstovavo mokyklai vairaulygių varžybose. Pastebėjus gabius mokslininkus, Molėtai miesto suaugusiųjų rankinio komandos treneris pakvietė ginti miesto garbę – saugoti komandos vartus. 1979 m. su komanda tapo šalies „Nemuno“ draugijos viceempionu. Baigus vidurinę mokyklą buvo nesudėtingai apsisprendęs dalyvauti – ketverius metus studijavo Kauno knygokultūros institute (1980–1984). Studijų metais buvo pakviestas tuo metu pajungiausios Lietuvos vyrų rankinio komandos – Kauno „Granito“ dubleris sudalyvauti. Po studijų grįžęs Molėtai ir dirbo knygokultūros mokytoju Molėtai pirmoje vidurinėje mokykloje. 1987 m. pakviestas vadovauti Molėtai rajono technikos sporto klubui. Eidamas direktoriaus pareigas didelį dėmesį skyrė techniniam sporto šakoms. Nuolatose knygokultūros kvalifikacijose. Pranas darbuotojas, jam atidavęs daug laiko ir energijos, tačiau klastinga aktyvumo liga viską pakeitė. Medikai buvo bejėgiai padėti. 1993 m. teko atsisakyti mokytojo darbo.

1996 m. balandžio 16 d. P. Pliuška stojo Lietuvos aktyvų ir silpnaregių sąjungoje. Buvo aktyvus Molėtai organizacijos narys, 2005 m. išrenkamas LASS Molėtai liaudies pirmininku. Pranas vadovauja dviem meno kolektyvams: kaimiškos muzikos kapelai „Berželis“ ir satyros bei humoro grupei „Mūltuvka“, gyvuojančiai nuo 2002 metų. Ši grupė daugkartini respublikiniuose konkursuose nugalėjo, laureatė ir prizininke. Pasitikdama knygokultūros veiklos dešimtmetį, jau yra surengusi daugiau kaip 130 pasirodymų įvairiose Lietuvos vietose. Kolektyvo va-

dovas – k rybingas žmogus, pats rašo scenarijus, groja keliais muzikos instrumentais.

P. Pliuška yra žurnalo „M s žodis“ redakcin s kolegijos narys. Rašo aktualiomis temomis, nagrin ja kasdienes problemas, su kuriomis susiduria reg jimo negali turintys žmon s. Straipsnius spausdina ir Mol t rajono laikraš iai „Vilnis“, „Mol t žinios“. P. Pliuška taip pat kuria eil raš ius bei humoreskas. Jo k ryba spausdinama žurnale „M s žodis“, laikraš tyje „Bi iulyst “. Kartais pasirašo slapyvardžiu – Pranas Žiogas.

Dar jaunyst je pam g s sport , su juo nesiskiria ir dabar. Dalyvauja Lietuvos akl j sporto federacijos organizuojamuose renginiuose: lengvosios atletikos, plaukimo bei akl j riedulio varžybose. Yra iškovoj s svari pergali , vairi spalv medali , pasiek s Lietuvos rekord neregį grup je. Jis yra aktyvus Panev žio sporto klubo „Šviesa“ narys.

P. Pliuška vairi komisij bei darbo grupi narys. Už nuošird darb yra gav s pad k ir apdovanojim . 2010 m. gruodžio 29 d. Mol t rajono savivaldyb teik pad k ir asmenin dovan už aktyvi visuomenin veikl .

KOMPIUTERINIS RAŠTINGUMAS LIETUVOJE

Žodži junginys „kompiuteris ir neregiai“ šiuo metu jau nestebina nieko. Kompiuterin technika daugelio akl j ir silpnaregi gyvenime yra prastas dalykas. Reg jimo negali turintys asmenys, naudodamiesi specialiomis kompiuterin mis programomis, s kmingai mokosi, studijuoja ir dirba, aktyviai keliauja po internetin pasaul . Taip yra šiandien, bet pažvelkime, nuo ko viskas prasid jo.

1991 m. ruden pagal tarptautin program Jungtini Amerikos Valstij Overbruko akl j mokykl išvyko mokyti trys aklieji ir silpnaregiai: Remigijus Audiejaitis, Sergejus Mechas ir Vitas Purlys. Vienus mokslo metus jie mok si angl kalbos, išmoko dirbti kompiuteriu, studijavo akl j ir silpnaregi parengim darbui su kompiuterine technika bei gijo akl j orientacijos ir mobilumo instruktoriaus g dži . Gr ž iš JAV, sukaupta patirtimi pasidalijo su t vynainiais, si l veiklos naujoves bei naujas perspektyvas neregiams. 1992 m. spal Vilniuje, Lietuvos akl j ir silpnaregi ugdymo centre, prad jo veikti kompiuterin s technikos taikymo skyrius. Jam vadovavo Vitas Purlys. Nors pradžioje tebuvo vos du kompiuteriai ir vienas su didžiuliu anglišku akcentu kalbantis sintezatorius, dovannotas Amerikos lietuvi , bet ir su šia kuklia ranga buvo prad ti mokyti vyresni j klasi moksleiviai, o netrukus ir suaug neregiai. Jau t pa i met pabaigoje penki suaugusieji išmoko dirbti nauj ja technika ir s kmingai darbuojasi iki šiol.

Pats centro vadovas aktyviai dalyvavo respublikiniuose ir tarptautiniuose projektuose, kartu su bendraminiais r pinosi kompiuterin s technikos komplektavimu, pagalbin s rangos ne galiesiems diegimu. Ieškojo kontakt Lietuvoje. 1993 m.

ruden Didžiosios Britanijos bendrovė „Dolphin“ padovanojo 10 sintetizatorių, kalbančių anglų kalba. Ši bendrovė, gaminti kompiuterinę techniką, geranoriškai reagavo Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministro Dariaus Kuolio argumentuotą kreipimosi raštą. Gavus šį dovaną, buvo išplėsta kompiuterių klasė, atsirado daugiau norinčių perprasti kompiuterius ir teikiamas jų galimybes. LASUC Kompiuterinės technikos taikymo skyrius tapo visos Lietuvos neregii kompiuterinio raštingumo centru. Jie vyko mokytis neregiai iš visų šalies vietovių. Čia buvo išbandoma naujausia kompiuterinė technika, ruošiamos įvairios mokymo metodikos, organizuojami vaikų ir suaugusiųjų mokymai. Čia 1996 m. buvo pristatytas ir neregii išbandytas pirmasis lietuviškai kalbantis sintetizatorius, sukurtas jau minėtos bendrovės „Dolphin“.

2002-aisiais minint dešimties metų Kompiuterinės technikos taikymo centro sukaktį, vyko daug renginių, seminarų, konferencijų, vairių susitikimų. Renginiuose dalyvavo valstybinės institucijų atstovai, naujausios technologijų monių vadovai ir specialistai, LASS atsakingi darbuotojai. Apžvelgtas naujasis kelias, kalbama apie ateities planus, diskutuota apie problemas, su kuriomis susiduria neregiai bei silpnaregiai dirbdami kompiuteriais. Pasidžiaugta, kad šiame centre pradėtos leisti pirmosios knygos kompiuterine technika Brailio raštu, per dešimtmetį išleistos keturios profesionali teksto rinkimų grupės, surengta dešimtys kursų bei seminarų. Konstatuota, kad kompiuterius savo darbe naudoja apie 200 aklųjų ir silpnaregių, o moksleiviai kompiuterinio raštingumo pradedami mokytis jau nuo pirmųjų klasių. Pageidautina, kad būtų tobulinami ar sukurti nauji lietuviški sintetizatoriai bei prašoma pasirūpinti, kad svarbesnis interneto svetainės būtų pritaikytos ne galiesiems taip, kaip tai yra padaryta išsivysčiusiose pasaulio šalyse.

Vienas iš svarbiausių tikslų išlieka kokybiško lietuviškai kalbančio sintetatoriaus sukūrimas. Nors jau praėjo dvidešimt metų ir sukurti keli jo variantai, bet tinkamo, atitinkančio negali būti poreikius ir taisyklingos lietuvių kalbos reikalavimus, vis dar neturime. Mūsų neregiai gana sėkmingai prisitaiko ir dirba su esamomis ekrano skaitymo programomis.

Tikslios statistikos, kiek šiuo metu neregiai Lietuvoje yra perpratę kompiuterius ir dirba su jais – nėra, bet tik tina, kad netoli tikstančio. Jauni regėjimo negali turintys negalėję niekuo nesiskiria nuo sveikųjų: kompiuteris neatsiejama jų kasdienybės dalis, vyresnio amžiaus neregiai ir silpnaregiai taip pat noriai mokosi kompiuterinio raštingumo pagrindus ir jais naudojami.

GARSINEI KNYGAI – 50

2012 m. sukanka 50 metų, kai Lietuvoje pradėtos leisti garsinės knygos, skirtos žmonėms, turintiems regos negalią. Šio formato leidinių atsiradimas iš esmės pagerino neregių savišvietimą, padidino savarankiškumą ir galimybes naudotis informacijos šaltiniais ir padėjo mažinti socialinę bei kultūrinę atskirtį visuomenėje. Pažvelkime nuolat garsinės knygos kelią.

Kaip ir daugelyje pasaulio šalių, taip ir Lietuvoje, apie garsinės knygos pirmieji pradėjo kalbėti ir diskutuoti patys neregiai. Praėjusio amžiaus šeštojo dešimtmčio pabaigoje aktyviausi Lietuvos aklųjų draugijos (LAD) nariai jau atvirai diskutavo apie būtinumą steigti garsoraščių studijas ir pradėti garsinti knygas akliems lietuvių kalba. Apie šią aktualiją pradėta rašyti ir spaudoje. Lionginas Raganaš, „Mūsų žodžio“ vyriausiasis redaktorius, jau 1961 m. paskelbia porą straipsnių šia tema. Jie sulaukė didelio rezonanso ir neregių pritarimo. Supratingai šis reikalas pažiūrėjo ir aklųjų organizacijos vadovai.

1962 m. spalio 2 d. vyksta svarbus ir visiems neregiam reikšmingas Lietuvos aklųjų draugijos centro valdybos prezidiumo posėdis. Jo metu priimamas nutarimas „Dėl Lietuvos aklųjų draugijos knygos garsinimo cecho organizavimo“. Vykdamas šis nutarimas, gana greitai LAD Vilniaus gamybiniame mokymo kombinate kuriamas naujas padalinys – Garsoraščių studija. Nuo spalio 15 d. studijai pradeda vadovauti A. Zdonys-Zdanavičius. Rengiamos patalpos diktoriaus, garsoraščių operatoriaus, nupirkama garsoraščių aparatūra, vairios reikalingos medžiagos, magnetinės juostos, priimami darbuotojai. Gruodžio 7 dieną Lietuvos radijo ir televizijos diktoriaus Vytautas Kybartas pradeda garsinti pirmąją knygą – poeto Eduardo Mieželaičio poemą „Žmogus“. Ši knyga, tuo metu buvusi labai populiari Lietuvoje,

skaitytojus pasiek sausio mėnesį. Per 1963 m. buvo garsintos net 45 pavadinimų knygos. Jau pirmosios knygos sulaukė labai didelio neregi palankumo ir populiarumo. Norinti skaityti buvo labai daug, susidarydavo eilės, tekdavo ilgokai palaukti, kol gaudavai knygą. Pradėta praktikuoti garsinių knygų kolektyvinius klausymus: per LAD moni vietines radijo stoteles būdavo transliuojamos naujausi garsiniai knygų ištraukos.

Lietuvos aklųjų draugija nuolat rūpinosi garsinių knygų ir kitų garsinių leidinių kokybe. Buvo atnaujinama garso rašymo aparatai, gerinama studijų akustika. Stengtasi, kad knygas skaitytų profesionalai diktoriai ir aktoriai, kad skambėtų taisyklinga lietuvių kalba. Buvo sukurta bibliotekinio aptarnavimo sistema, apimanti visą Lietuvą. Nuo 1966 m. gegužės pradedti garsinti žurnalai, o nuo 1968-ųjų antrojo pusmečio reguliariai rašiniams ir tiražuojami vaizdiniai rašai, atspindintys vairių gyvenimų šalįje. 1986 m. liepos mėn. išleista pirmoji garsinė knyga kompaktinėse kasetose – Justino Marcinkevičiaus dramų „Mindaugas“ ir „Mažvydas“. Šiuos kūrinius skaitė aktorius Arnas Rosenas. Nuo tada knygų leidžiamos dviem formatais – atviro tipo magnetinėse juostose ir kompaktinėse kasetose.

Garsinių literatūros leidybą vykdo vairūs LAD struktūriniai padaliniai: nuo 1965 iki 1973-ųjų – Lietuvos aklųjų draugijos leidyklos spaustuvė ir garso rašų studija; nuo 1973 m. balandžio 1 d. iki 1990 m. rugsėjo 30 d. – Lietuvos aklųjų draugijos garso rašų namai; nuo 1990 m. spalio 1 d. garsiniai knygų ir kitų garso rašų leidyba buvo perduota Lietuvos aklųjų ir silpnaregių jungos respublikinei centrinei bibliotekai. 1992 m. biblioteka tapo valstybine institucija – Lietuvos aklųjų biblioteka – ji perima ir garsinių leidinių gamybą.

Šiuo metu Lietuvos aklųjų biblioteka yra vienintelė institucija šalyje, leidžianti garsines knygas ir kitą garsinę informaciją akliems ir silpnaregiams. Nuo 2005 m. garsinės knygos leidžiamos tik kompaktinėse plokštelėse (CD). Kasmet išleidžiama daugiau kaip 200 pavadinimų naujų garsinių knygų, 16 pavadinimų periodinių žurnalų, daugiau kaip 100 vaizduojančių iliustracijų rašiniai. Taip pat skaitmeninamos ir perrašomos kompaktines plokšteles ankstesniu formatu rašytos knygos.

Lietuvos aklųjų biblioteka, pasitikdama prasmingą jubiliejų – garsinės knygos penkiasdešimtmetį, – 2012 metais skaitytojus pradžiugins nauja paslauga – Virtualia aklųjų biblioteka. Skaitytojais garsinė literatūra galės pasisistinti internetu.

Per 50 metų knygas skaitę žinomi aktoriai ir radijo diktorai: M. Mironaitis, D. Rutkutis, G. Urbonaitis, V. Vidaitis, S. Adomnas, A. Bružas, D. Bulavas, S. Kubilius, E. Kunavičius, V. Radvėčius, A. Rosenas, A. Sadukas, K. Sakalauskas, . Stonys, J. Šalkauskas, V. Širka ir daugelis kitų.

TURINYS

SAUSIS	3
VASARIS	5
KOVAS	7
BALANDIS	8
GEGUŽ	9
BIRŽELIS	11
LIEPA	12
RUGPJ TIS	14
RUGS JIS	15
SPALIS	16
LAPKRITIS	18
GRUODIS	19
MIN TINOS SUKAKTYS	20
STRAIPSNIAI	21
J rat Vizbarait	21
Katalikiškasis Prano Daunio fondas	24
Sigita Markevi ien	26
Edvardas Žakaris	29
Vytautas Gendvilas	32
Pranas Pliuška	34
Kompiuterinis raštingumas Lietuvoje	36

Ti-33 Tifologinis kalendorius 2012 metai: datos ir žmonės/sudarytojas ir straipsniai autorius Juozas Valentukevičius. – Vilnius: Lietuvos aklųjų biblioteka, 2011. – 44 p.

ISSN2029 – 8455

Leidinyje pateikiamos svarbiausios valstybinės ir religinės šventės datos bei visuomenei ir sutrikusio regėjimo žmonėms atmintinos datos, taip pat aklųjų labai dirbusi žmonėms jubiliejiniai sukakimai datos. Yra keletas straipsnių apie nusipelnčius žmones ir aklųjų organizacijas.

UDK 006.95

TIFLOGINIS KALENDORIUS

2012 METAI Datos ir žmonės

(Leidžiamas nuo 1972 m.)

Redagavo *Janina Vileikienė*
Maketavo VŠ „Sorre“

Išleido Lietuvos aklųjų biblioteka,
Skroblų g. 10, LT-03142 Vilnius

Tiražas 100 egz.

